Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

11 юли 2013 година*

„Сближаване на законодателствата — Интелектуална собственост — Авторско право и сродни права — Изключително право на възпроизвеждане — Директива 2001/29/ЕО — Член 5, параграф 2, буква б) — Справедливо обезщетение — Прилагане без разграничение, но с евентуално запазване на правото на възстановяване на таксата за копиране за лично ползване, предназначена за финансиране на обезщетението — Разпределяне на получените приходи отчасти на притежателите на права и отчасти на социални или културни институции — Повторно заплащане на таксата за копиране за лично ползване при трансгранична сделка“

По дело C-521/11

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание на член 267 ДФЕС от Oberster Gerichtshof (Австрия) с акт от 20 септември 2011 г., постъпил в Съда на 12 октомври 2011 г., в рамките на производство по дело

Amazon.com International Sales Inc.,

Amazon EU Sàrl,

Amazon.de GmbH,

Amazon.com GmbH, в ликвидация,

Amazon Logistik GmbH

срещу

Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-жа R. Silva de Lapuerta (докладчик), председател на състав, г-н G. Arestis, г-н J.-C. Bonichot, г-н Ал. Арабаджиев и г-н J. L. da Cruz Vilaça, съдии,

генерален адвокат: г-н P. Mengozzi,

секретар: г-н K. Malacek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 6 декември 2012 г.,

* Език на производството: немски.

като има предвид становищата, представени:

— за Amazon.com International Sales Inc., Amazon EU Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon.com GmbH и Amazon Logistik GmbH, от G. Kucsko и U. Börger, Rechtsanwälte, както и от B. Van Asbroeck, avocat,

— за Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH, от M. Walter, Rechtsanwalt, и г-жа U. Sedlaczek,

— за австрийското правителство, от г-н A. Posch, в качеството на представител,

— за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-н S. Menez, в качеството на представители,

— за полското правителство, от г-н B. Majczyna, г-н M. Szpunar и г-н M. Drwięcki, в качеството на представители,

— за финландското правителство, от г-жа M. Pere, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от г-жа J. Samnadda и г-н F. Bulst, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 7 март 2013 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между, от една страна, Amazon.com International Sales Inc., Amazon EU Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon.com GmbH, в ликвидация, и Amazon Logistik GmbH (наричани по-нататък заедно „Amazon“), и от друга страна, Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH (наричано по-нататък „Austro-Mechana“) във връзка с искане на последното, на основание на разпоредбите на австрийското право, за заплащане на възнаграждение, дължимо вследствие на пускане в обращение на информационните носители.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съгласно съображения 10, 11 и 35 от Директива 2001/29:

„(10) Ако авторите или артистите изпълнители следва да продължат творческата си и артистична работа, те трябва да получат съответно възнаграждение за използването на техните произведения, както и продуцентите, за да бъдат в състояние да финансират това произведение. Инвестициите, необходими за създаването на продукти като звукозаписи,

филми или аудио-визуално произведение, и на услуги, например услугите „до поискване“, са значителни. Необходима е адекватна правна закрила на правата върху интелектуална собственост, за да се гарантира наличието на такова възнаграждение и за да се [предостави] възможност[…] за задоволителна възвръщаемост от тези инвестиции.

(11) Строга и ефективна система за защита на авторското право и сродните му права е един от основните начини, които позволяват да се гарантира на европейското културно творчество и продуцентство получаването на необходимите средства и да се запази независимостта и достойнството на творците и изпълнителите.

[…]

(35) В някои случаи на изключения или ограничения притежателите на права следва да получат справедливо обезщетение, за да бъдат обезщетени в достатъчна степен за използването на произведенията им или на други закриляни обекти. При определянето на формата, на подробните условия и възможното ниво на такова справедливо обезщетение следва да се отчетат конкретните обстоятелства за всеки случай. За оценяване на тези обстоятелства полезен критерий би била потенциалната вреда, [претърпяна от] притежателите на права, произтичаща от въпросното действие. В случаи, когато притежателите на права вече са получили плащане под друга форма, например като част от лицензионна такса, конкретно или специфично плащане би могло да не се дължи. [Размерът] на справедливо[то] обезщетение следва изцяло да вземе предвид степента на използване на техническите мерки за защита, определени в настоящата директива. В някои случаи, когато [причинената] на титуляря на права [вреда] е [незначителна], би могло да не възниква задължение за плащане“.

4 Член 2 от посочената директива гласи:

„Държавите членки предвиждат изключителното право да разрешават или забраняват пряко или непряко, временно или постоянно възпроизвеждане по какъвто и да е начин и под каквато и да е форма, изцяло или частично:

а) за авторите — на техните произведения;

б) за артистите изпълнители — на [записите] на техните изпълнения;

в) за продуценти на звукозаписи — на техните звукозаписи;

г) за продуцентите [на първоначалните записи] на филми, по отношение на оригинала и копията на техните филми;

д) за радио- и телевизионните организации — за [записа] на техните излъчвания, независимо дали тези излъчвания са предавани по жичен път или по въздуха, включително чрез кабел или спътник“.

5 Член 5 от същата директива, озаглавен „Изключения и ограничения“, предвижда в параграф 2:

„Държавите членки могат да предвидят изключения или ограничения от правото на възпроизвеждане, предвидено в член 2, в следните случаи:

[…]

б) по отношение на възпроизвеждане върху какъвто и да е носител, извършвано от физическо лице за лично ползване и за цели, които нямат пряко или косвено търговски характер, при условие че притежателите на права получават справедливо обезщетение, което отчита прилагането или неприлагането на технически мерки, посочени в член 6 по отношение на съответните произведения или обект;

[…]“.

Австрийското право

6 Член 42 от Закона за авторското право (Urheberrechtsgesetz) от 9 април 1936 г. (BGBl. 111/1936), изменен с новия закон за авторското право от 2003 г. (Urheberrechtsgesetz-Novelle 2003, BGBl. I, 32/2003, наричан по-нататък „UrhG“), има следното съдържание:

„1. Всяко лице може да направи за свое лично ползване единични копия от произведения върху хартия или друг подобен носител.

[…]

4. Всяко физическо лице може да направи за свое лично ползване и за цели, които нямат пряко или косвено търговски характер, единични копия от произведения върху носители, различни от посочените в параграф 1.

[…]“.

7 Член 42b от UrhG гласи:

„1. Когато с оглед на естеството на излъчено по радио, предоставено на публично разположение или записано върху произведен с търговска цел видео- или звуконосител произведение се очаква, че то ще бъдат възпроизведено чрез запис върху видео- или звуконосители по смисъла на член 42, параграфи 2—7 за лично или частно ползване, авторът има право на справедливо възнаграждение (възнаграждение за възпроизвеждане върху празни информационни носители), ако информационните носители бъдат пуснати в обращение възмездно и с търговска цел на националния пазар; за информационни носители се приемат празните видео- или звуконосители, годни да послужат за такова възпроизвеждане, или други видео- или звуконосители, предназначени за тази цел.

[…]

3. Следните лица дължат справедливо възнаграждение:

1) по отношение на възнаграждението за празни информационни носители и за оборудване, лицето, което от територията на страната за първи път е пуснало в обращение възмездно и с търговска цел информационните носители или оборудването за възпроизвеждане;

[…]

5. Само организациите за колективно управление на авторски права могат да претендират право на възнаграждение по параграфи 1 и 2.

6. Организацията за колективно управление на авторски права е длъжна да възстанови платеното справедливо възнаграждение:

1) на лицето, което изнася информационни носители или оборудване за възпроизвеждане в чужбина преди продажбата им на крайния потребител;

2) на лицето, което използва информационните носители за възпроизвеждане със съгласието на притежателя на съответното право; достатъчно е да има данни за такова ползване“.

8 Член 13 от Закона за организациите за колективно управление на авторски права (Verwertungsgesellschaftengesetz) от 13 януари 2006 г. (BGBl. I, 9/2006) гласи:

„1. Организациите за колективно управление на авторски права могат да създават социални или културни институции за притежателите на права, които те представляват, както и за членовете на техните семейства.

2. Организациите за колективно управление на авторски права, които претендират право на възнаграждение за празни информационни носители, са длъжни да създават социални или културни институции и да им изплащат 50 % от сумата на постъпленията, получени от това възнаграждение след приспадане на съответните разходи за управление. […]

3. Организациите за управление на авторски права трябва да установят стриктни правила за сумите, изплащани от техните социални или културни институции.

4. Що се отнася до изплатените на социалните или културните институции средства, формирани от възнаграждението за празни информационни носители, федералният канцлер може да определи с наредба кои обстоятелства следва да бъдат отразени в правилата, които се съставят съгласно параграф 3. С тази наредба следва по-специално да се гарантира, че:

1) е балансирано съотношението между сумите, отпускани на социалните институции, и тези, които се отпускат на културните институции;

2) що се отнася до социалните институции, ще е възможно да се предоставя индивидуална подкрепа преди всичко на притежателите на права в затруднено положение;

3) с разпределяните на културните институции суми се подпомагат интересите на притежателите на права“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

9 Austro-Mechana е организация за колективно управление на права, която упражнява правата на авторите и на носителите на сродни права да им бъде изплащано възнаграждение за информационни носители съгласно предвидено в член 42b, параграф 1 от UrhG.

10 Amazon е международна група, която продава стоки чрез интернет, сред които упоменати в посочената разпоредба информационни носители.

11 Считано от май 2006 г., в изпълнение на поръчки по интернет от установени в Австрия клиенти, които сключват договори във връзка с това първоначално с Amazon.com International Sales Inc., със седалище в Съединените щати, а впоследствие с Amazon EU Sàrl, със седалище в Люксембург, Amazon пуска в обращение в Австрия информационни носители по смисъла на член 42b, параграф от UrhG.

12 Austro-Mechana предявява иск срещу дружествата от групата Amazon пред Handelsgericht Wien, като иска те да му изплатят солидарно справедливо възнаграждение по смисъла на член 42b, параграф 1 от UrhG за пуснатите в обращение в Австрия информационни носители в периода 2002—2004 г.

13 Размерът на предявеното от Austro-Mechana възнаграждение за пуснатите през първата половина на 2004 г. информационни носители възлиза на 1 856 275 EUR. За останалия период, обхванат от предявената претенция за плащане, Austro-Mechana иска дружествата от групата Amazon да бъдат задължени със съдебно разпореждане да му предоставят данни от счетоводството си, които да му позволят да определи претенцията си по размер.

14 С постановеното решение Handelsgericht Wien се произнася частично по предявените искания, като уважава искането относно издаването на съдебно разпореждане и не се произнася по претенцията за плащане. Тъй като това решение е потвърдено от въззивната инстанция, Amazon сезира Oberster Gerichtshof в качеството му на съд, правораздаващ като последна инстанция.

15 При тези обстоятелства Oberster Gerichtshof съд решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Налице ли е „справедливо обезщетение“ по смисъла на член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29, когато:

а) притежателите на права по смисъла на член 2 от посочената директива имат право на справедливо възнаграждение, което следва да се предяви единствено чрез посредничеството на организация за колективно управление на авторски права по отношение на лицата, пуснали за първи път в обращение възмездно и с търговска цел на територията на страната информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане на произведенията на притежателите на права,

б) това право не зависи от обстоятелството дали пускането на информационните носители в обращение се извършва чрез доставката им на други търговци [или] на физически или на юридически лица за използването им с търговска цел или на физически лица за лично ползване,

в) като обаче лицето, което въз основа на разрешение от притежателя на съответното право ползва информационния носител за възпроизвеждане или го реекспортира преди продажбата му на крайния ползвател, има право на възстановяване на платеното възнаграждение от организацията за колективно управление на авторски права?

2) При отрицателен отговор на първия въпрос:

а) Налице ли е „справедливо обезщетение“ по смисъла на член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29, когато посоченото в първия въпрос по буква а) право съществува само при пускане в обращение на информационните носители чрез доставката им на физически лица, които ги използват за възпроизвеждане за лични цели?

б) При утвърдителен отговор на втория въпрос по буква а):

Следва ли до доказване на противното да се приема, че пуснатите в обращение чрез доставката им на физически лица информационни носители се използват за възпроизвеждане за лични цели?

3) При утвърдителен отговор на първия въпрос или на втория въпрос по буква а):

От член 5 от Директива 2001/29 или от други разпоредби на правото на Съюза следва ли, че правото на изплащане на справедливо обезщетение, което следва да бъде предявено чрез дадена организация за колективно управление на авторски права, не съществува, ако организацията за колективно управление на авторски права е задължена по закон да не изплаща половината от получените постъпления на притежателите на права, а следва да предоставя тези средства на социални и културни институции?

4) При утвърдителен отговор на първия въпрос или на втория въпрос по буква а):

Допуска ли член 5 от Директива 2001/29 или друга разпоредба от правото на Съюза съществуването на право на изплащане на справедливо обезщетение, което следва да бъде предявено от дадена организация за колективно управление на авторски права, ако в друга държава членка — макар и най-вероятно на противоречащо с правото на Съюза основание — вече е изплатено справедливо възнаграждение за пускането в обращение на информационните носители?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

16 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 трябва да бъде тълкуван в смисъл, че не допуска съществуването в държава членка на уредба, съгласно която таксата за копиране за лично ползване се прилага без разграничение при първото пускане в обращение възмездно и с търговска цел на територията на тази държава членка на информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане на произведенията, като същевременно предвижда право на възстановяване на платените такси, при положение че крайната употреба на тези носители не попада в предвидените в тази разпоредба хипотези.

17 Във връзка с това следва да се припомни, че съгласно член 2 от посочената директива държавите членки предоставят на притежателите на правата по тази разпоредба изключителното право да разрешават или забраняват пряко или непряко, временно или постоянно, по какъвто и да е начин и под каквато и да е форма, изцяло или частично, възпроизвеждане на техните произведения, на записите на техните изпълнения, на техните звукозаписи, на оригинала и копията на техните филми, както и на записите на техните радио-телевизионни излъчвания.

18 Въпреки това съгласно член 5, параграф 2, буква б) от същата директива държавите членки имат възможност да предвидят изключения или ограничения на посоченото изключително право на възпроизвеждане в хипотезата на възпроизвеждане върху какъвто и да е носител, извършвано от физическо лице за лично ползване и за цели, които нямат пряко или косвено търговски характер, в което се състои изключението за така нареченото „копиране за лично ползване“.

19 Съдът вече е приел, че когато решават да въведат изключението за копиране за лично ползване в националното си право, държавите членки са длъжни по-специално да предвидят в приложение на член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 заплащането на „справедливо обезщетение“ на притежателите на права (вж. Решение от 21 октомври 2010 г. по дело Padawan, C-467/08, Сборник, стр. I-10055, точка 30 и Решение от 16 юни 2011 г. по дело Stichting de Thuiskopie, C-462/09, Сборник, стр. I-5331, точка 22).

20 Съдът също така постановява, че доколкото разпоредбите на Директива 2001/29 не уреждат изрично този въпрос, държавите членки разполагат с широко право на преценка да определят кой трябва да изпълни задължението за заплати това справедливо обезщетение (вж. Решение по дело Stichting de Thuiskopie, посочено по-горе, точка 23). Същото се отнася и за определянето на формата, условията на изплащане и размера на това обезщетение.

21 В действителност при липсата на установени в правото на Съюза и прецизирани в достатъчна степен в дадена директива критерии, за да се очертаят произтичащите от нея задължения, държавите членки следва да определят на тяхната територия най-релевантните критерии, за да се осигури спазването на тази директива в наложените от правото на Съюза граници, и по-конкретно от разглежданата директива (относно дерогацията от изключителното право на публично заемане, предвидена в Директива 92/100/ЕИО на Съвета от 19 ноември 1992 година за правото на отдаване под наем и в заем, както и някои права, сродни на авторското право в областта на интелектуалната собственост (ОВ L 346, стр. 61; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 120) вж. Решение от 26 октомври 2006 г. по дело Комисия/Испания, C-36/05, Recueil, стр. I-10313, точка 33 и цитираната съдебна практика).

22 Както се посочва в съображение 35 от Директива 2001/29, при определянето на формата, на подробните условия и възможния размер на такова справедливо обезщетение следва да се отчитат конкретните обстоятелства за всеки случай.

23 Що се отнася до предвиденото в член 5, параграф 2, буква б) от тази директива изключение за копиране за лично ползване, Съдът вече е приел, че след като лицето, което е причинило вреди на притежателя на изключителното право на възпроизвеждане, е лицето, което възпроизвежда защитено произведение за лично ползване, без предварително да поиска разрешение от притежателя на правото, по принцип това лице трябва да поправи настъпилите в резултат на възпроизвеждането вреди, като финансира обезщетението, което ще бъде заплатено на притежателя на правото (Решение по дело Padawan, посочено по-горе, точка 45 и Решение по дело Stichting de Thuiskopie, посочено по-горе, точка 26).

24 Съдът обаче допуска, че предвид практическите затруднения, свързани с определянето на самоличността на лицата, ползващи копията за лични цели, както и със задължаването на последните да обезщетят притежателите на права за вредите, които са им причинили, с оглед на финансирането на справедливото обезщетение държавите членки могат да въведат „такса за копиране за лично ползване“, чието заплащане се дължи не от съответните лица, ползващи копията за лични цели, а от лицата, които разполагат с оборудване, апаратура и носители за възпроизвеждане и поради това де факто или де юре предоставят това оборудване, апаратура и носители за възпроизвеждане на разположение на лица, ползващи копията за лични цели, или им предоставят свързана с възпроизвеждане услуга. В рамките на подобна схема лицата, разполагащи с това оборудване, апаратура и носители за възпроизвеждане трябва да заплатят таксата за копиране за лично ползване (Решение по дело Padawan, посочено по-горе, точка 46 и Решение по дело Stichting de Thuiskopie, посочено по-горе, точка 27).

25 Съдът освен това уточнява, че след като посочената схема позволява на дължащите плащане лица да отразяват размера на таксата за копиране за лично ползване в цената за предоставянето на разположение на посоченото оборудване, апаратура и носители за възпроизвеждане или в цената за предоставянето на свързана с възпроизвеждане услуга, в крайна сметка заплащането на таксата се дължи от лицата, ползващи копията за лични цели, които плащат тази цена, в съответствие с изискването за „справедлив баланс“, който трябва да се постигне между интересите на притежателите на изключителното право на възпроизвеждане и интересите на потребителите на закриляни обекти (Решение по дело Stichting de Thuiskopie, посочено по-горе, точка 28).

26 В настоящия случай във въведената с член 42b от UrhG схема за финансиране на справедливото обезщетение по смисъла на член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 заплащането на таксата за копиране за лично ползване се дължи от лицата, които пускат в обращение възмездно и с търговска цел информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане.

27 Както вече бе посочено в точка 25 от настоящото решение, подобна схема по принцип позволява на дължащите плащане лица да отразяват размера на таксата за копиране за лично ползване в продажната цена на същите носители, в резултат на което и в съответствие с изискването „справедлив баланс“ в крайна сметка заплащането на таксата се дължи от лицата, ползващи копията за лични цели, ако се предположи, че тези ползватели са и крайни потребители.

28 В действителност Съдът приема, че схема за финансиране на справедливото обезщетение като описаната в точки 24 и 25 от настоящото решение е съвместима с изискванията за посочения „справедлив баланс“ само когато разглежданото оборудване, апаратура и носители за възпроизвеждане могат да бъдат използвани за копиране за лично ползване и следователно да причинят вреди на автора на защитеното произведение. Ето защо с оглед на тези изисквания по необходимост съществува връзка между прилагането на таксата за копиране за лично ползване за посочените оборудване, апаратура и носители за цифрово възпроизвеждане и използването на последните за възпроизвеждане за лично ползване, в резултата на което се оказва, че прилагането без разграничение на тази такса по отношение на всички видове оборудване, апаратура и носители за цифрово възпроизвеждане, включително в изрично посочената от запитващата юрисдикция хипотеза, в която последните са придобити от лица, различни от физическите, и за цели, явно различни от тези за копиране за лично ползване, не е в съответствие с член 5, параграф 2 от Директива 2001/29 (Решение по дело Padawan, посочено по-горе, точки 52 и 53).

29 Разглежданата схема в главното производство обаче се свежда до прилагането без разграничение на таксата за копиране за лично ползване по отношение на информационните носители, годни да послужат за възпроизвеждане, включително в случай че крайната употреба на тези носители не попада в хипотезите по член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29.

30 Това следователно поставя въпроса дали в такъв случай предвиждането на право на възстановяване на платените такси позволява да се възстанови „справедливият баланс“, който съгласно изискванията на Директива 2001/29 следва да е налице между интересите на притежателите на изключителното право на възпроизвеждане и интересите на потребителите на закриляните обекти.

31 Във връзка с това следва да се отбележи, че схема за финансиране на справедливото обезщетение, която се състои от прилагане без разграничение на такса за копиране за лично ползване при пускане в обращение възмездно и с търговска цел на информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане, която схема предвижда същевременно подобно право на възстановяване, доколкото последното право е ефективно и не затруднява прекомерно връщането на платените такси, може да се окаже в съответствие с член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29, при положение че посочените в точка 24 от настоящото решение практически или други подобни трудности оправдават подобно приложение.

32 Всъщност, ако държава членка е въвела изключението за копиране за лично ползване в националното си право, тази държава членка е длъжна в съответствие с териториалната си компетентност да осигури ефективно събиране на справедливото обезщетение за отстраняване на претърпените от притежателите на изключителните права за възпроизвеждане на закриляните произведения от страна на крайните потребители, които са установени на територия на тази държава (вж. в този смисъл Решение по дело Stichting de Thuiskopie, посочено

по-горе, точка 36). Така например, когато подобно събиране е свързано с определени трудности, засегнатата държава членка е длъжна да ги преодолее, като вземе предвид конкретните обстоятелства на всеки отделен случай.

33 Въпреки това, ако не съществуват практически трудности или ако те не са достатъчни, отсъства необходимата връзка между, от една страна, прилагането на таксата за копиране по отношение на носителите за лично ползване, и от друга страна, използването на последните за възпроизвеждане за лично ползване, в резултат на което прилагането на тази такса без разграничение не е обосновано и не съответства на изискването за „справедлив баланс“, който трябва да е налице между интересите на посочените притежатели на права и интересите на потребителите на закриляни обекти.

34 Националният съд е длъжен, като отчита специфичните обстоятелства на всяка национална схема и наложените от Директива 2001/29 граници, да провери дали практическите трудности обосновават съществуването на подобна схема на финансиране на справедливото обезщетение и ако това е така, дали правото на възстановяване на платените такси, които евентуално не попадат в хипотезите по член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29, е ефективно и не затруднява прекомерно връщането на платените такси.

35 В конкретния случай запитващата юрисдикция трябва да провери, на първо място, дали прилагането без разграничение на таксата за копиране за лично ползване при пускане в обращение възмездно и с търговска цел на информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане, във всички случаи съответства на наличието на достатъчни практически трудности. В този контекст следва да се отчитат обхватът, ефективността, наличността, популяризирането и лесното ползване на освобождаването от конкретното задължение, което Austro-Mechana изтъква a priori в писменото си становище и в рамките на съдебното заседание.

36 На второ място, запитващата юрисдикция следва също така да провери дали обхватът, ефективността, наличността, популяризирането и лесното ползване на правото на възстановяване позволяват да се смекчи евентуалния дисбаланс, който се генерира в конкретната схема в стремежа да се преодолеят констатираните трудности. Във връзка с това следва да се отбележи, че самата запитваща юрисдикция подчертава, че случаите на възстановяване не се ограничават до изрично посочените в член 42b, параграф 6 от UrhG.

37 С оглед на гореизложеното на първия въпрос трябва да се отговори, че член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска съществуването на уредба в държава членка, съгласно която без разграничение се прилага такса за копиране за лично ползване при първото пускане в обращение възмездно и с търговска цел на нейната територия на информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане, като същевременно тази уредба предвижда право на възстановяване на платените такси, при положение че крайното ползване на тези носители не попада в някоя от хипотезите от посочената разпоредба, когато практическите трудности обосновават подобна схема на финансиране на справедливото обезщетение — а запитващата юрисдикция е задължена да провери дали последното е така, като вземе предвид конкретните обстоятелства на всяка национална схема и наложените от тази директива граници — както и при условие че това право на възстановяване е ефективно и не затруднява прекомерно връщането на платените такси.

По втория въпрос

38 Доколкото вторият въпрос е подчинен на първия, чийто отговор зависи от преценката на запитващата юрисдикция, следва да се отговори също така и на втория въпрос.

39 С втория въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска държава членка да установи оборима презумпция за личното ползване на информационните носители, годни да послужат за възпроизвеждане, в случай че тези носители са пуснати в обращение сред физически лица в рамките на схема за финансиране на предвиденото в тази разпоредба справедливо обезщетение чрез такса за копиране за лично ползване, чието заплащане се дължи от лицата, пуснали възмездно и с търговска цел за първи път в обращение на нейната територия подобни носители.

40 Във връзка с това следва да се констатира, че в рамките на широката свобода на преценка, с която разполагат, за да определят формата, условията на изплащане и евентуалния размер на посоченото обезщетение, държавите членки са свободни да предвиждат презумпции, и по-конкретно, както бе припомнено в точка 32 от настоящото решение, в случай че при ефективното събиране на справедливото обезщетение за отстраняване на претърпените от притежателите на изключителните права за възпроизвеждане на територията на тези държави членки възникнат определени трудности.

41 В контекста на схеми за финансиране, които са подобни на установената с член 42b от UrhG, Съдът вече е постановил, че след като информационните носители, годни да послужат за възпроизвеждане, са предоставени на разположение на физически лица за лични цели, съвсем не е необходимо да се установява, че последните действително са изготвили копия за лично ползване посредством тези носители и по този начин действително са причинили вреди на притежателите на изключителното право на възпроизвеждане, при положение че основателно може да се предположи, че тези физически лица напълно са се възползвали от това предоставяне на разположение, тоест се предполага, че са използвали всички функции на посочените носители, включително функцията им за възпроизвеждане (Решение по дело Padawan, посочено по-горе, точки 54 и 55).

42 Всъщност самата способност на информационните носители посредством тях да се изготвят копия е достатъчна, за да обоснове прилагането на таксата за копиране за лично ползване, при условие че посочените носители са предоставени на разположение на физически лица в качеството им на лица, ползващи копията за лични цели (Решение по дело Padawan, посочено по-горе, точка 56).

43 При отчитане на практическите трудности във връзка с определянето на личните цели при ползването на даден информационен носител, годен да послужи за възпроизвеждане, по принцип е обосновано да се установи оборима презумпция за подобно ползване при предоставянето на този носител на разположение на физическо лице и това съответства на целта за установяване на „справедлив баланс“, който следва да е налице между интересите на притежателите на изключителни права за възпроизвеждане и интересите на потребителите на закрилените обекти.

44 Националната юрисдикция има задължение, като отчита конкретните обстоятелства на всяка национална схема и наложените от Директива 2001/29 граници, да провери дали практическите трудности във връзка с определянето на личните цели при ползването на разглежданите носители обосновават установяването на такава презумпция и при всички положения дали вследствие на предвидената презумпция таксата за копиране за лично ползване не се налага и в случаи, в които крайното ползване на тези носители очевидно не попада в хипотезите по член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29.

45 При тези условия на втория въпрос трябва да се отговори, че член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 следва да се тълкува в смисъл, че в рамките на схема за финансиране на предвиденото в тази разпоредба справедливо обезщетение чрез такса за копиране за лично ползване, чието заплащане се дължи от лицата, пуснали възмездно и с търговска цел за първи

път в обращение на територията на съответната държава членка информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане, посочената разпоредба допуска тази държава членка да установи оборима презумпция за личното ползване на такива носители, в случай че са пуснати в обращение сред физически лица, когато практическите трудности във връзка с определянето на личните цели при ползването на разглежданите носители обосновават установяването на такава презумпция и доколкото вследствие на предвидената презумпция таксата за копиране за лично ползване не се налага в случаи, в които крайното ползване на тези носители очевидно не попада в хипотезите по същата разпоредба.

По третия въпрос

46 С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в тази разпоредба право на справедливо обезщетение, при което таксата за копиране за лично ползване, предназначена за финансиране на това обезщетение, може да бъде изключена, ако половината от получените приходи във връзка с посоченото обезщетение или посочената такса не се изплащат пряко на притежателите на право да получат същото обезщетение, а на учредените в полза на тези притежатели на права социални и културни институции.

47 Във връзка с това е необходимо да се припомни, че концепцията за и размерът на справедливото обезщетение по смисъла на член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 са свързани с вредите, които са претърпели притежателите на изключителното право на възпроизвеждане в резултат на извършеното без тяхно разрешение и за лично ползване възпроизвеждане на закриляните им произведения. От тази гледна точка справедливото обезщетение трябва да се разглежда като насрещната престация за вредите, претърпени от тези притежатели на права, и следователно неговият размер трябва да се изчислява по необходимост въз основа на критерия за причинените на тези лица вреди в резултат на въвеждането на изключението за копиране за лично ползване (вж. Решение по дело Padawan, точки 40 и 42).

48 Освен това Съдът вече е установил, че що се отнася до правото на справедливо обезщетение, което се дължи на притежателите на изключителното право на възпроизвеждане на основание на изключението за копиране за лично ползване, Директива 2001/29 не съдържа нито една разпоредба, от която да е видно, че законодателят на Съюза е предвидил възможността лицата, които се ползват от правото на това обезщетение, да могат се откажат от него (Решение от 9 февруари 2012 г. по дело Luksan, C-277/10, точка 105).

49 Въпреки това, както отбелязва генералният адвокат в точка 76 от представеното заключение, Директива 2001/29 не задължава държавите членки, въвели в националното си право изключението за копиране за лично ползване, да гарантират на притежателите на правото на посоченото обезщетение, че то ще им бъде изплатено в пълен размер, като Директивата също така не забранява на тези държави членки да предвидят в рамките на широката свобода на преценка, с която разполагат, че част от това обезщетение се предоставя под формата на непряко обезщетяване.

50 Във връзка с това обстоятелството, че справедливото обезщетение следва да се разглежда като насрещната престация за вредите, претърпени от притежателите на изключителното право на възпроизвеждане вследствие на въвеждане на изключението за копиране за лично ползване, както и поради факта че това обезщетение трябва по необходимост да бъде изчислявано въз основата на тези вреди, не представлява пречка част от предназначените за справедливото обезщетение приходи да бъде непряко изплатена на притежателите на права чрез посредничеството на учредени в тяхна полза социални и културни институции.

51 Всъщност, както отбелязва генералният адвокат в точка 76 от представеното заключение, схемите за възнаграждение за копиране за лично ползване понастоящем са по необходимост непрецизни предвид повечето информационни носители схеми, тъй като на практика е невъзможно да се определи кое произведение от кой ползвател и върху какъв носител е възпроизведено.

52 В допълнение следва да се отбележи, че подобна схема за непряко събиране на справедливото обезщетение от страна на притежателите на право на такова обезщетение съответства на една от посочените в Директива 2001/29 цели за адекватна правна закрила на правата върху интелектуална собственост, каквато, както следва от съображения 10 и 11 от тази директива, е целта да се гарантира на европейското културно творчество и продуцентство получаването на необходимите средства, които да им позволят да продължат да извършват творческата и артистичната си дейност, както и да се запази независимостта и достойнството на творците и изпълнителите.

53 Следователно обстоятелството, че част от приходите, определени за справедливото обезщетение по смисъла на член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29, е предназначена за социални и културни институции, учредени в полза на притежателите на право на това обезщетение, само по себе си не противоречи на целта на това обезщетение, доколкото тези социални и културни институции действително осъществяват дейност в полза на притежателите на правото и при положение че условията за функционирането на посочените институции не са дискриминационни, а това следва да бъде установено от запитващата юрисдикция.

54 На практика не би било налице съответствие с целта на това обезщетение, ако посочените институции предоставят получените средства на лица, които не са притежатели на правото, или като изключват де юре или де факто лицата, които не са граждани на засегната държава членка.

55 С оглед на гореизложеното на третия въпрос трябва да се отговори, че член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 следва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в тази разпоредба право на справедливо обезщетение или таксата за копиране за лично ползване, с която се финансира това обезщетение, не може да се изключва вследствие на обстоятелството, че половината от получените приходи от посоченото обезщетение или от тази такса не се изплащат пряко на притежателите на правото на същото обезщетение, а на социални и културни институции в полза на притежателите на това обезщетение, доколкото тези социални и културни институции действително осъществяват дейност в полза на притежателите на правото и при положение че условията за функционирането на посочените институции не са дискриминационни, а това обстоятелство следва да бъде установено от запитващата юрисдикция.

По четвъртия въпрос

56 С четвъртия въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 трябва да се тълкува в смисъл, че ако дадена държава членка е въвела задължението при пускането в обращение възмездно и с търговска цел на информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане, да се начислява такса за копиране за лично ползване, която е предназначена за финансирането на предвиденото в тази разпоредба справедливо възнаграждение, това задължение може да бъде изключено вследствие на обстоятелството, че подобна такса вече е била платена в друга държава членка.

57 Във връзка с това следва да се припомни, че член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 налага на държавата членка, която въвежда изключението за копиране за лично ползване в националното си право, задължение за постигане на определен резултат, в смисъл че тази държава членка е длъжна да осигури в рамките на своите компетенции ефективно събиране на

справедливото обезщетение, предназначено да обезщети увредените от претърпяната вреда притежатели на изключителното право на възпроизвеждане, по-специално ако тази вреда е възникнала на територията на посочената държава членка (Решение по дело Stichting de Thuiskopie, посочено по-горе, точка 34).

58 Като се има предвид, че по принцип крайните потребители, които възпроизвеждат защитено произведение за лично ползване, без предварително да поискат разрешение от притежателя на изключителното право на възпроизвеждане, и които следователно му причиняват вреди, трябва да поправят същите, може да се презумира, че подлежащата на поправяне вреда възниква на територията на държавата членка, в която са установени тези крайни потребители (Решение по дело Stichting de Thuiskopie, посочено по-горе, точка 35).

59 От изложеното следва, че ако държава членка е въвела изключението за копиране за лично ползване в националното си право и ако крайните потребители, които възпроизвеждат защитено произведение за лично ползване, са установени на нейна територия, тази държава членка е длъжна в съответствие с териториалната си компетентност да осигури ефективно събиране на справедливото обезщетение за отстраняване на вредите, претърпени от притежателите на изключителното право на възпроизвеждане на нейна територия (Решение по дело Stichting de Thuiskopie, посочено по-горе, точка 36).

60 Освен това следва да се припомни, че избраната от съответната държава членка схема за събиране не би могла да я освободи от задължението за постигане на определен резултат, съгласно което тя трябва да гарантира на увредените притежатели на изключителното право на възпроизвеждане действителното заплащане на справедливо обезщетение за отстраняване на вредите, възникнали на нейна територия (Решение по дело Stichting de Thuiskopie, посочено по-горе, точка 39).

61 Във връзка с това без значение за това задължение е обстоятелството, че в хипотезата на договори, сключени от разстояние, продавачът търговец, който предоставя на разположение на установените на територията на тази държава членка купувачи в качеството им на крайни потребители оборудване, апаратура и носители за възпроизвеждане, е установен в друга държава членка (Решение по дело Stichting de Thuiskopie, посочено по-горе, точка 40).

62 С оглед на обстоятелството, припомнено в точка 48 от настоящото решение, справедливото обезщетение следва да се разглежда като насрещната престация за вредите, претърпени от притежателите на изключителното право на възпроизвеждане вследствие на въвеждане на изключението за копиране за лично ползване, както и поради факта че това обезщетение трябва по необходимост да бъде изчислявано въз основата на тези вреди, не би могло с основание да се поддържа доводът, че вследствие на прехвърлянето на информационните носители, годни да послужат за възпроизвеждане, от една държава членка в друга могат да се увеличат вредите, причинени на тези притежатели на права.

63 Всъщност член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 предвижда справедливо обезщетение не поради пускането в обращение на информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане, а поради самото възпроизвеждане върху какъвто и да е носител, извършвано от физическо лице за лично ползване и за цели, които нямат пряко или косвено търговски характер. Това възпроизвеждане обаче не е резултат от прехвърлянето от една държава членка в друга на информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждането.

64 Като се има предвид, че държавата членка, въвела изключението за копиране за лично ползване в националното си право, когато на нейната територия са установени крайните потребители, възпроизвели закриляни произведения за лично ползване, е длъжна в съответствие с териториалната си компетентност да осигури ефективно събиране на справедливото обезщетение за отстраняване на претърпените от притежателите на права вреди,

обстоятелството, че предназначената да финансира това обезщетение такса е вече платена в друга държава членка, не би следвало да се изтъква, за да се изключи заплащане в първата държава членка на това обезщетение или на таксата, предназначена да го финансира.

65 Въпреки това лицето, което преди това е платило тази такса в друга държава членка, която не е териториално компетентна, може в съответствие с националното си право да търси от нея възстановяване на таксата.

66 С оглед на гореизложеното на четвъртия въпрос трябва да се отговори, че член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 следва да се тълкува в смисъл, че ако дадена държава членка е въвела задължението при пускането в обращение възмездно и с търговска цел на информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане, да се начислява такса за копиране за лично ползване, която е предназначена за финансирането на предвиденото в тази разпоредба справедливо възнаграждение, това задължение не може да бъде изключено вследствие на обстоятелството, че подобна такса вече е била платена в друга държава членка.

По съдебните разноски

67 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

1) Член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество трябва да се тълкува в смисъл, че допуска съществуването на уредба в държава членка, съгласно която без разграничение се прилага такса за копиране за лично ползване при първото пускане в обращение възмездно и с търговска цел на нейната територия на информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане, като същевременно тази уредба предвижда право на възстановяване на платените такси, при положение че крайното ползване на тези носители не попада в някоя от хипотезите от посочената разпоредба, когато практическите трудности обосновават подобна схема на финансиране на справедливото обезщетение — а запитващата юрисдикция е задължена да провери дали последното е така, като вземе предвид конкретните обстоятелства на всяка национална схема и наложените от тази директива граници, — както и при условие че това право на възстановяване е ефективно и не затруднява прекомерно връщането на платените такси.

2) Член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 следва да се тълкува в смисъл, че в рамките на схема за финансиране на предвиденото в тази разпоредба справедливо обезщетение чрез такса за копиране за лично ползване, чието заплащане се дължи от лицата, пуснали възмездно и с търговска цел за първи път в обращение на територията на съответната държава членка информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане, посочената разпоредба допуска тази държава членка да установи оборима презумпция за личното ползване на такива носители, в случай че са пуснати в обращение сред физически лица, когато практическите трудности във връзка с определянето на личните цели при ползването на разглежданите носители обосновават установяването на такава презумпция и доколкото вследствие на

предвидената презумпция таксата за копиране за лично ползване не се налага в случаи, в които крайното ползване на тези носители очевидно не попада в хипотезите по същата разпоредба.

3) **Член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 следва да бъде тълкуван в смисъл, че предвиденото в тази разпоредба право на справедливо обезщетение или таксата за копиране за лично ползване, с която се финансира това обезщетение, не може да се изключва вследствие на обстоятелството, че половината от получените приходи от посоченото обезщетение или от тази такса не се изплащат пряко на притежателите на правото на същото обезщетение, а на социални и културни институции в полза на притежателите на това обезщетение, доколкото тези социални и културни институции действително осъществяват дейност в полза на притежателите на правото и при положение че условията за функционирането на посочените институции не са дискриминационни, а това обстоятелство следва да бъде установено от запитващата юрисдикция.**

4) **Член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 следва да се тълкува в смисъл, че ако дадена държава членка е въвела задължението при пускането в обращение възмездно и с търговска цел на информационни носители, годни да послужат за възпроизвеждане, да се начислява такса за копиране за лично ползване, която е предназначена за финансирането на предвиденото в тази разпоредба справедливо възнаграждение, това задължение не може да бъде изключено вследствие на обстоятелството, че подобна такса вече е била платена в друга държава членка.**

Подписи